

No. 3712. 1030.

A 3412.

Wastne UBD = Namat

nint

Lutteruse wäkene Katekismus.

Kaiserliche Apostolische
 Hof- und Kammerdruckerei
 Wien 1877

U B D
 G O S
 T S R

Tarto linan, trüffitu R. Mattieseni man. 1877.

Gegen den Wiederabdruck dieser Fibel ist von Seiten des Livländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorii nach Durchsicht des religiösen Theiles derselben nichts einzuwenden.

St. Marien in Dorpat 1876 December 13.

Im Namen und Auftrage des Consistorii:

M 1860.

A. S. Willigerode, Consistorialrath.

Bensuri poolest lubatud. — Riigis, 16. Detsembril 1876.

36072

I. Namatu tähhe.

A. Väikese tähhe.

1. Välega tähhe.

1. i ü u e
u ü i e i ü e u i e ü e ü e i u ü i e u

2. o õ ö a ä
a i o e õ n i ü a e u o õ u e õ ä i õ
ü a o

3. Kätte hälelise.

a u au, a i ai, e a ea, a e ae, e i ei,
õ i õi, õ u õu, i u iu, ä i äi, o e oe, e i
oi, u i ui, ä ü äü, au, ni, õi, ea, iu, õu,
äü, oi, ai, ae, äi, ei, ve.

3. Gåleta tåbhe.

4.

II.

an, en, in, un, ån, ün, õn, on, õn, ain, ein,
oiu, aun, na, ne, ni, nu, nã, nũ, nõ, no, uõ,
nai, nei, nõi, nõu, noi, an, ne, ün, õn, nõ,
aun, nõu, nõi, in, nei, ni, un, en, nã, ain, nã.

5.

III.

an, am, ån, åm, on, om, um, ùm, em, am,
im, õm, um, õm, na, ma, ne, mi, mo, mu,
ni, mu, mõ, õm, ån, mõ, mui, ne, am, aim,
nõi, em, un, um, me.

6.

r.

ir, ùr, õr, or, år, ar, õr, 'er, ri, ir, rø, or,
rõ, õr, ra, år, ra, ar, aur, rõi, aer, air, ir,
ni, om, ain, rau, er, re, rø, õm, ar, en, im,
õr, rõi, ru, rãi, ur, mau, nei, eir, nui.

7.

W.

wa, wã, we, wo, wõ, wõ, wu, wã, wi, wau,
wõu, wei, wa, aw, wã, åw, wi, iw, wo, ro,
mo, no, wãü, nõu, ni, un, ur, um, rõi, mei,

wai, ne, we, re, ōn, ne, or, am, ni, ri, wan,
nu, we, wō.

8. **l.**
il, ūl, ol, ōl, al, ōl, el, āl, le, lei, li, lōi, lu,
il, lau, al, la, lū, lo, ol, nō, āl, mō, ul, li,
or, wo, on, lāū, rō, ma, rei, ne, ōur.

9. **b.**
bi, bo, bō, bau, bo, āb, bi, ab, be, ob, be, ne,
bo, la, wi, ub, rō, ni bu, mai, ne, ib, il, wi,
ir, om, bō, rū, bū, or, aib, bōi.

10. **d.**
di, de, du, dū, dau, dōi, do, de, eid, aud, ōid,
aid, da, ad, la, ba, ar, na, ab, wa, mo, om,
wō, ōw, re, ir, di, dā, ōd, du, ri, id, lau,
mai, nōu, rai, lai, rō, mi.

11. **t.**
da, ta, dā, tā, de, te, dō, tō, do, to, du, tu,
dū, tū, di, ti, dō, tō, dau, tau, dei tei, it, üt,
ut, et, at, ot, āt, ōt, üt, ōt, it, ta, da, at, na,
an, ba, ab, ra, wa, am, nau, ōid, bōu, ad,

läü, ri, wü, ti, lü, nü, bü, rü, um, tu, it,
ti, di, ri.

12.

f.

a, af, fa, o, of, fo, u, uf, fu, i, if, fi, fau,
föi, öf, fo, of, üf, fu, fa, ba, la, do, to, fo,
uf, ut, ul, il, ir, if, of, ob, ub, lu, il, wi, foe.

13.

j.

ja, ji, jö, jau, fei, jöu, fön, jäi, fin, jöi, liu,
jo, jä, jü.

g.

ja, ga, jö, gi, ju, gu, ji, gi, jau, aug, jö, ög,
öig, fai, ga, ja, äf, og, uf, ug, gi, fi, je, ge,
fe, ju, gu, fu, ef, ga, ag, af.

14.

p.

ap, pa, äp, pä, ip, pi, bi, op, po, bo, up, pu,
bu, bü, ip, pü, pau, bau, pai, ba, aip, pi, gi,
fi, ni, in, ro, ur, jau pöi, jä, if, ul, mi, ün,
di, ud, wu.

z.

iz, zi, üz, zü, uz, zu, ez, ze, zau, zo, ez, zē,
ez, zā, ziu, zo, za, nu, um, nō, zō, om, lai-
ta, ad, air, pae, fea, it, ul, oid, ja, gi, bu-
pu, ap, pa.

15.

f, s.

fa, fā, fi, as, if, us, ūf, aus, fōi, ais, za, ōs,
fō, zo, fai, zō, fōi, es, si, so, us, is, af, ib, ir,
fa, wae, ai, of, li, gi, fu, na, us, fu, pō, zu,
wa, fu, ga, no, be, da, ma.

h.

hi, ih, he, ha, eh, ah, hū, hō, hai, hōu, ho,
jo, go, he, ge, je, fu, ru, hu, hāū, kui, mui,
aip, hū, hoi, zō, oh, hōi, ga, ta, za.

16. eu=men, au=man, ou=mon,
mu=mun, mi=min, mǎn, maun,
mōin, in=rin, ra=ran, on, rou,
rōn, rein, run.

ur=dur, or=dor, er=der, dir,
mir, hir, wir, sor, mōir, zōr.

el=fel, ul=mul, eil=teil, al=wal, ol=fol, ol, pöl,
kül, rul, pil, pael, uig=luig, pei=peig, aig=raig,
iug=ling, dig=ldig.

am=fam, um=fum, im=pim, äm=läm, äim=räim,
öim=pöim, uim=tuim, öif=pöif, uif=juif, oit=foit.

fos om mo fep, ta om tuim, tam om pik, ma
fai wet, fas om hal, ta sei wöid, raud om lai,
fiud em hä, mul om liud, fot om täüs, neid
om kül, fot om täüs, fa said jo kül, kui pik
om aid, ni lai om ait.

17. fa=la, fa=pa, fa=ra, na=ra, fe=la, ne=la,
wä=ra, kä=na, fai=na, hai=na, si=wu, kai=wu, tai=wa,
löi=ge, fa=me, wi=me, fai=ba, ta=ri, fo=ba, rō=mo,
wai=ne, liu=go, fa=gi, fa=ja, lo=ja, zō=ri, pi=bo,
rai=gi, zo=ge, fa=li, fa=li.

fa=bas, fo=lin, tai=wan, kai=wun, la=dan, lau=dan,
fa=jal, ai=dan, ra=mat, rōi=gas, fai=sat, to=res,
fai=was, jä=daw, lau=lun, fa=gis, ka=lan, wō=rid,
lei=was, ja=ma, jä=ma, jo=fep, pe=gel, ra=mat,
fa=ren, fa=gis.

för=mus, ol=gem, lat=fil, wil=jal, hoit=man,
fut=sup, wal=wap, rah=was, kab=lan, föp=rus,
pel=jun, fais=ten, waif=lif, päiw=lif, möt=lep,

wal-mis, fas-tin. fule, mes ma üt-le mo
ar-mas. fur-ja lat-se sa-wa wit-so. ol-ge wir-ga
fo-lin op-ma. lai-sa lat-se sa-wa lai-ta. wir-ga
sa-wa tö-ga wal-mis. mes sa kos-tat.
mes sa rö-git.

18. al, ol, olp, elp, ulp, ülp, älp, ilp, alp,
ölp. la, pa, la, pla, plä, plau, plö, plei, plu,
plü. pla, alp, pli, ilp, plo, elp, plü, ülp, pli,
plau, elp, alp, ulp=fulp. alp, alb, elp, elb,
pla=plaf, plo=plou, plu=plut, ple=plek pla, plau-gi,
plo, plot-nik.

alk, ilk, ulk, ülk, elk, olk, flo, ilk, flu, flü, flei,
alk, alg, ülk, ülg, flü, alk=palk, ulk-mulk, elk-felk,
elg=pelg, ülg-nülg, fla-flap, ülg-fülg, flei=fleit,
älg-sälg, kli-ip=klip, fo-olk=folk, fla-sin.

19. als, els, ils, üls, olt, ult,
elt, ild, uld, alm, ilm, elb,
ulm, als, olt, fölm, fuld,
polt, fult, malk, felm, fels,
falm, wald.

arp, orp, pro, pra, urp, pru, erb, irb, orb, pra,
tra, fra, frä, trä, prä, flo, flo, plo, alb, alk,

alt, alm, als, irb, irv, irt, ird, irf, irg, irs,
 iru, irn, irw, orw, orb, urp, pru, plu, ulp,
 ort, tro, ord, erf, örn, fre, fle, elf, ern, orn,
 ürg, ülg, üls, ürm, ilm, irm, aru, arw.

forw, pril, plaf, tarf, fru=fi, flos=sup, härg, furg,
 furf, förd, firp, zirf, firn, farw, farp, fulp,
 färn, jalg, fört, tret=fi, trei=al, hirm=fa, külm,
 fra=wi, pru=li.

20. enf, ant, omp, out, aus, öng, fua, amp,
 imp, ins, int, ang, end, irs, unt, ump, ind, ent
 unf, und, urf, ils, arp, and, eng, ong, fua,
 pang, fant, lomp, tent, tänk=le, hang, fimp,
 fins, lint, lang, pind, rind, rent, mäng, rong,
 hand, wars, knap, fent, fant=nik, fant=man.

if, ist, ast, est, ost, öst, öst,
 aist, uft, asw, adw, arw, idw,
 esw, efs, afs, ifs.

its, ops, ots, aps, ats, its, ist,
 ips, uft, afs, äft.

ahn, ähn, ahf, ahn, iht, oht, ahr, ahw, ehw,
 ohl, ihl, ihw, öhw. obr, edr, els, öbr, ödr,
 oqr, ögl, ögw. wihf, hähn, söbr, rihm, tahf,
 piht, seht, mügr, tahm, tahr, tra=trafs, tra=trahw,

tast, tedr, tihw, tiks=ma, tohl, pihl, fehv,
lödw, lofs, lips, lops, fand, fels, föbr, födr.
fogr, fra-frans.

21. trahw om räuf, wits om kats=ki, lops=na,
nahf=ne, solf=me, nuht=lus, lits=ma, rent=nif,
piht=ma, plaks=ma, prans=palk, prits=ma, pris=fus,
pul=bri, trah=ter, rust=me, rühf=ma, timp=jai,
säits=mes, rist=ma, täht=jas, feld=sin, send=se,
täht=samb, arm=samb.

Id=flö=flön, flön=flönf=flönfs, ka=kaf=kati=katsf, ra=
fra=am=amp=amps=framps, fra=ant=ants=frants,
pla=ant=ants=plants, plo=ort=orts=plorts, plum=
ump=umps=plumps, pran=ant=ants=prants, priht=
ifi=ifit=prifit, pul=ulj=uljt=puljt, pun=unf=unft=
punkt, ränt=ränts, samp=amps=samps, felt=elts=
felts, tirt=irts=tirts, tal=alt=alts=talts,
tant=ants=tants.

B. Sure tühhe.

1. Häleta tühhe.

22. S—f.

Sandi särk kats=ki. Sul om su. Eild
om sant. Sült om wal=mis. Eilm om täis
wet. Sing salwap. Sof astup. San suit=sup.

N—n.

Nai=ne läts Nar=wa. Ni kui üt=lit. Nög=la film kats=ki. Sem om No=a poig. Näü=da för me. Ni=da sai Sim=son wan=gi. Nink Sa=ra=ko=li. No=re nai=se tö.

M—m.

Märt män=giip. Mes sa kääüt? Mihk=li päiw. Mar=ta fur=bus. Ma üt=le. Nink Mi=na läts Sa=re=ma=le. Se om Mi=ka ra=mat. Sar=we kand=ja sok. Nida= üt=lep No=ra. Mad=li sal=gab. Mes üt=lep Si=mon?

23.

R—r.

Ra=mat om hä. Ruh=no tüt=rik. Rot jo=sep. Rihm kats=ki. Ra=mat läts Ri=ga. Rok wal=mis. Ma=ja om mul Ri=an. Ruh=jäst läts Märt Nar=wa.

W—w.

Wal=ge lehm. Wast=ne laiw. Si=mon nink Wi=lip. War=gäl om pelg. Wir=gu jo! Raud to=di Wal=gäst. Wi=o läts Wou=do.

I—t.

Tar-to kreis. Toh-wer läts Wi-ot ots-ma.
Te mes ar-wat. Mes Ti-na rö-gip? Raud-te
lät Mar-wa. Tahr om hä. Tai-was om sel-ge.
Kah-wa würst Ta-wit. Ta wa-jub.

24.

J—j.

Jalg jäi hai-ges. Jäi ja-ma. Jo wet
Jul-ge pois. Mar-ta niink Je-sus. Ja-nus
lei Toh-wri.

P—p.

Pe-bo nai-ne om Ju-la. Parts o-jup.
Pe-ter sei, Wi-o joi. Pu häit-seb. Eau-lus
läts li-na. Paulus om Pa-wun. Nätse Per-no
rand. Pe-do wes-fi.

S—s.

Se-a fulg. Sö-ri söit-ma. So-ge zurf-ma.
Söd-se poig. Si-ri zä-ri. Sirk lau-lap pu
ot-san.

25.

G—g.

Georg, Gus-taw, Gus-ti, Ger-da, Gdow.

D—d.

Dor-pat, Dag-mar, Do-ra, Dub-lin.

B—b.

Bern-hard, Bru-no, Ba-bel, Bel-mont.

26.

Q—l.

Qi-so läts Qat-re. Qam-ba nahk. Qa-da-aig. Qöh-mus kas-wap. Qip om wal-ge. Qamp todi Wal-gast. Qint to-di Tar-tust.

R—r.

Ram-son om wal-mis. Rel om rats-ki. Re-le et-jan om wil. Ruld jör-mus. Rok läts Rai-de. Kat-ri läts Kih-no. Qi-so nink No-ra söit-wa, Kai nink No-sa kää-wa jalg-si, Märt nink Sa-ra jäi-wa Tar-to.

S—s.

Sar-jo ma. Särm om tul-nu. Sai-na ma. Ser-ne nurm. Hind om te-da. Sen-drik kääp. Sar-ja pu. Sam-ba hain.

2. Hälega tähbe.

27. **D—o.**

Dh ar-mas. Drg om wet täüs.

Ö--ö.

Ö ot-sa. Dlgo pä-le. Ö-se käuwa war-ga.

Ö—ö.

Öi-ge hä et Öt läts. Öl-gi kül. Öt-se ni-da.

A—a.

Ar-mas An. An-dres sei. Ar-wo and-ma.

Ä—ä.

Äi om fo-lu. Är-ge min-ge. An-did om wei-di. Äm wir-gup. Äs ta är-ra. Äs tu pä-le. Älge ter-we. Äk-wa pä-le. Än om Toh-wri äm.

28. **U—u. U—ü.**

Üts usk. Ur-ke päiw. Uu-da pä-le. Ü-ri ai-ga. Üt-le, U-de, mes sul om? U-da wei-di. Üs om kor-ge. Ul-go An-dres wal-mis.

G—e.

El ar-wap. Els lo-dap. E-wa käüp. Üts
El, tõine Els. A-dam nink E-wa. U, mes
Ep üt-lep. E-a po-lest. Eht sa ti-at.

J—i.

Jl-wes om müt-san. Jlm om hä. Jst-tu
pä-le, Abel. Jst-sand and-ko. J-sak koli. E-sau
ik. Kas A-dres om tul-nu. Sl-gi om wa-ja.
Jalg om hai-ge. Ust om kind-ma. Ro-wi
wit-sa. S om pik. Sa-pa tal om kats-ki.
Halw te. Lap-jo om Hau-so man. Pil jäi
A-do kas-ti. Tal om wast-ne.

3. Wõra tähhe.

29. J—f, loetas ni kui wäga kõwwa w:
Flo-renz, Frank-furt, Bel-fast, Jes-tus,
Flan-dern, Delst, Fran-ke, Al-fred.

G—c, loetas ä, e, i, ö, ü een ni kui z, muido
kui k:

Ni kui z: Cä-sar, Ce-der, Cir-kel, Cis,
Pro-cent.

Ni kui k: Co-mo, Cle-ve, Carl, Fran-co,
Franc.

Ch—ch, loetas ni kui wäga kõwwa h; ent a,
o, u nink häleta tähti een kui k:

Ni kui h: Me=chelū, Chi=na, Che=rub.

Ni kui k: Chris=tus, Chur, Sach=sen.

Sch—sch, loetas ni kui mudetu f:

Schel=de, Schwa=ben, Etsch.

B—b, loetas Saksā kele sõnnuu ni kui f:

Bozt=land. Muido ni kui w: Bi=ctor,

Ba=lens, Be=ra.

Qu—qu, loetas ni kui fw:

Quar=ta, Quin=ta.

X—x, loetas ni kui fs:

Xer=res, Xa=ver, Fe=lix.

Y—y, loetas ni kui i:

Cy=rus, Cy=prus, York.

Ph—ph, loetas ni kui f:

So=seph, Pha=lanx, Phō=nix, Phi=lo.

30. Peet, laaht, taat, hääht, mees, nääht.
Müür, raam, kuur, kook, moor. Haaw, kraaw,
toop, kuul, roop. Nool, hääht, tuum, küüt, naar.
Kaas, löör, weer, kääp, kaar. Süüt, loof,
weel, Krööt, wiil. Ruum, pool, tuum, loom,
kool.

Nam, kriips, kraam, waat. Gen, aas, hiir,
jääp, kuub. Luud, liiw, küür, hööer, paast.

Zoof, Paap, rüüs, fiin, zöör. Doos, nüüd,
roos, piip, söök. Taat, nöör, soon, piim, koop.

Lat, laat. Tat, taat. Nar, naar. Häl,
hääL. Käp, kääp. Nääk, näk. Kel, keel.
Piik, pik. Kuum, kum, rum, ruum. Mes, mees.
Küüt, küt. Ret, reet. wiil, wil, kas, kaas,
tum. Tuum, müL, müül, kok, kook. Lot, loot,
ork. Rook, süt, süüt

31. Saat=ma, kat=ma, wüüt=ma, küt=ma, loot=
ma, ots=ma, rook=ma, zolk=ma, peet=ma, niit=
ma, kool=ja, öl=gi, keet=ma, pet=ma, naar=ma,
ar=mas, loot=man, püüd=man, küt=man, keel=
ma, seed=ma, nöid=ma, need=ma, suur=ma, sur=
ma, kol=mas, kool=ma, rööf=ma, süüt=ma,
waal=ma, wal=mi.

Tal, tal=le. Wil, wil=li. Kul, kul=li.
Kul, kul=li. Mul, mul=le. Tat, tat=ti. Kot,
kot=ti. Kat=ti, mat=ti, wal=li, tal=li, küt=ti,
sil=ka, kok=ka, wak=ka. Mai=ja, ai=ja, kai=ja,
kam=mi. Lot=ti, pap=pi, kap=pi. Sas=si. Kan=
na. Ot=ti. Sai=ja, sul=le, rat=ta.

32. Reb=bu, käb=bi, häb=bi. Rah=ba, tah=ba,
sil=le, kül=la, nal=li, wel=li, öl=lut, sab=ba.

Lab=ba, ül=le, kol=le, rab=ba, toh=he, käg=go,
tag=ga. Pah=ha, ruh=he, rög=ga, lag=gi, teg=gi,
töb=bi. Mun=na, sön=na, rab=be. War=ra,
wil=lu, kal=la, sūd=da, mäg=gi, Wen=ne, fur=ri.

Ris=su, pad=da, sus=si, kar=re, pes=sa, lag=gi,
käg=gu, red=del. Ur=ra, sūd=da, kab=bel. Nag=
gel, sad=das, rag=gi, sad=dul, mön=ni, per=ran,
prag=gin, fröb=be. Or=ras, prüg=gi, pur=ru,
sad=du, puh=hu, káb=bi, kan=na, rad=da. Ed=do,
kar=ri, löd=du. Hal=le, zig=ga. Zag=ga, sul=la.
Zag=ga, wag=ga. Un=ni, söd=da, pad=di. Sar=ri,
mäd=da. Mär=ra, juw=wi. Kaw=wal, rag=gi,
wal=li, kuh=hi. Hal=le, kol=le, mör=ru, Wör=ro.
Em=mis, kas=su, tüm=ma, köw=wa.

33. Mi=na, min=na tah=ha li=na min=na.
Un=dres, kan=na se kan=na siist är=ra. Wal=la
wan=nemb; wal=la wet. Pan=ne pan=ni ah=jo
fis=se. Mit=to nak=la ka=lup kal=la? Kas om
kol=le ko=li tar=ren? Tem=ma tul=lep si=a po=le,
sin=na min=ne sin=na po=le. Sin=na ol=let
fas=si=pä! Lang läts fas=si. Ut=le kas=si=le:
kas=si! Sää! om tar=re; min=ne tar=re. Wan=
na mees tul=li Wör=ro! min=na läh=hä Wör=ro.

34. Ür-ra põl-le il-lu-sa põl-le. Üts nag-gel wil-lo; tuul om wil-lu. Tul-le, wis-ka weel paar hal-go tul-le. Tem-ma al-lust jäl-le om-ma jut-tu; se ol-li jäl-le kuul-da. Wi lin-na li-na. Vin-nu pes-sa; üts nag-gel lin-nu. Tal-la-palk pan-ti jo; ärra tal-la or-rast är-ra. Ku-le, ful-la mees, ful-lu om suur. Kas neid pal-ju kül-last tul-li? kül-lalt! Mul om mur-re; se om tõi-ne ke-le mur-re. Min-na pal-le; sin-no pal-le tah-hap mös-ke. War-ras war-rast kats war-rast. Wiil om sep-pa kä-en, wil tem-ma kä-e pääl. Kats wil-li sin-no kä-e pääl; wil-li nur-me pääl.

35. Ka-lu-ma, sa-gi-da, lo-de-ne, ko-li-ta, o-ju-ta, so-li-ka, ko-ri-ko, sa-di-ko, ma-si-ka, wo-ri-mees, lo-ja-le, sa-re-ke Mo-se-se, Ta-wi-da, Sau-lu-se, Mar-ku-se, Ja-ni-le, Pau-lu-se, So-me-ma, Tal-li-na, Haap-sa-lo, Kaf-we-re, Au-do-wa, Root-si-ma, hõ-ru-ma, hõi-ga-ta, kool-ja-le. Sa-re-ma, ta-di-ke, Mi-na-ke, ra-ma-tu, kai-ba-ma, se-bi-ne, ta-ri-ga, ko-le-ra, ko-gi-le, to-bi-le, la-di-ma, li-mi-ga, li-ku-ma, lau-la-ta, ka-la-ga, li-wa-ko, ka-ra-ga, we-re-ta, mä-ri-ga, no-da-le, no-ru-se.

36. Pil=we=kest, ter=wi=tap, kir=ju=ta, a=post=li,
 Ta=mas=kus, kõr=wa=le, kas=wa=ta, pelg=li=ko,
 pal=wu=se, rõ=mu=sta, was=ta=ne,

wit=su=ga, hoit=ja=le, fut=su=tu,
 ar=wa=nu, Bar=na=bas, tar=
 wi=li, Kris=tu=se, nur=me=ga,
 usk=li=ko, pal=wu=se, kat=si=te, mõt=le=ma, mõt=sa=le,
 pal=si=wa, jul=gu=se, Tar=se=ni, pes=ja=le, as=te=wa,
 ris=ti=ti, sur=ma=ni, ar=wa=ti.

Saat=mi=ne, Beet=ru=se,
 riid=li=wa, kool=ja=le, kuul=
 mi=se, keel=ma=ta, seem=ne=le,
 sääd=mi=se, rööw=li=le,

joot=ma=ta, kaal=ma=ta, sööt=mi=sest, paast=mi=sest,
 saar=nat=sest, preest=re=us, tääm=bat=se, mõõt=
 ma=ta, käänd=mi=ste, ees=mät=se, riis=mi=ne, keerd=
 le=wa, keet=ja=le, kiid=su=ta, laas=ket=se, leen=du=ma,
 liik=me=ga, Liiv=lan=di, maad=le=ma, Maar=ja=
 päiw, Root=la=ne.

37. Kal=la=mees, lug=ge=ma, zag=ga=ma, sad=
 du=la, im=me=lik, sal=la=lik, Tõn=ni=se, tul=lu=lik,
 kaw=wa=la, sõg=ge=dat, mag=ge=dat, kah=hi=sep,

lad-du=ma, pöd=de=ma, pal-la=kest, fih-hu=last,
 Qih-hu=la, lin-na=ne, küb=ba=ra, lag=ge=da, kum=
 mas=tap, lun-nas=tap, for-ris=tap, pen-ni=kest,
 kar-ri=fas, kad=de=us, hab=be=ne, Sür-ri=le, kad=
 da=jas, jal-la=ga, köl-la=ma.

Ham-mas=te, äm-ma=kest, mem-me=ke, hin=
 na=ga, jak=ka=ma, kaf=ke=ma, kal-la=lif, kam-mit=se,
 kel-la=kest, nüs-si=ko, Mat-te=us, pal-le=ma, päf=
 ka=ma, pik=kut=se, pil-la=ma, ram-mu=ne, ran-na=
 list, rop=pu=ma, rat-ta=ga, sal-li=ma, sel-le=ga,
 sum-ma=dan, sül-le=pu, Tal-li=na, tal-li=tus, sap=
 pi=ga, kul-la=kest, kif=ka=ga, lep=pa=pu, kel-la=mees,
 pak=ki=list.

Kal-la=mees, kal-la=lif, kul-la=kest, kül-la=kest,
 kul-li=ga, ku=liga, käl-li=mees, tu=le=ke, tul=lu=ke,
 kal-li=ke. Zag=ga=ma, kep=pi=ga, Zum-ma=la,
 mem-me=ke, jan-nu=ne, jon-ni=ma, ked=da=gi,
 Lät-ti=ma, här-ra=ke, er=ran=da, far-ra=pu, för=
 ra=tu, aw=wa=lif, aw=wu=lif, ha=wa=tu, kam-ma=
 rik, üm-ma=rik, ra-ma=tu, ram-mu=tu, kan-na=ta,
 kan-na=ke, war=re=se, war=re=ga, pal-le=ma, pal-la=
 kest, sön-na=ga, sön-ni=kut, si-nu=le, san-na=ke.

38. Kaw-wa=las=te, wir-ma=li=se, far-wi=li=ne. Päält
 kul-la kar-wa=li=ne, siš=sest si=ru wi=ru=li=ne, Roh=hi=
 li=ne som=ber=la=ne, Wen-ne=la=ne, nur-me=ke=ne, war=

ran-du-se, per-ra-li-ne, na-ra-ta-ma, har-jo-ke-ne, af-se-me-ga, äh-war-da-ma, hin-na-li-ne, kal-mu-li-ne, kim-bu-ta-ma, kim-ma-la-ne, lõh-na-ke-ne, lun-nas-ta-ja, ka-o-ta-ja, sul-las-te-ga, wan-na-ke-ne, hal-lo-fas-te, kal-li-ke-ne.

Im-me-te-le-ma, mad-da-la-ke-ne, kim-bu-te-le-ma, ho-le-tu-mi-de, ed-de-wu-se-ga. Es-sa ko-li pal-lo-tus tõp-pe; meid a-e-ti su-re äh-war-da-mi-se-ga san-nast wäl-ja. Min-na lät-si per-ra-tu-mi-de-ga li-na; ka-e-ge kui su-re-ke-se na om-ma; su-re mur-re-ta-mi-se-ga sa-me wai-walt ül-les-pid-da-mist

Suurte niuk wäikeste ramatu tähti järg.

A	B	(C)	D	E	(F)	G	H	I	J	K	L	M
a	b	(c)	d	e	(f)	g	h	i	j	k	l	m
N	O	P	(Q)	R	S	T	U	(V)	W	(X	Y	Z)
n	o	p	(q)	r	s	t	u	(v)	w	(x	y	z)

Luggemise wahhe-märgi.

- , komma, kühhikese saiatamise märk.
- ; semikolon, pikkemba saiatamise märk.
- . punkt, pandas kõnne jalku otja.
- : kolon, näütuse märk.
- ! õhkamise märk.
- ? küsimise märk.
- „—“ juttu märgikese.

(—) ehk [—] logakese, kelle wahhele säetas, mes kõnnele selletuses wõip tulla.

- ehk - ühendamise nink pole sõnna märk.

— ' kistutaja.

— mõtlemise joon.

* ehk † tähhendap: kae selletust alt poolt lehhe külge.

§ paragrahw, näüdap wastse pätükki allustamist.

II. Arwo tähhe ehk numre.

. 1 ütš, : 2 kats, : 3 kolm, : : 4 nelli, : : . 5 wies, : : : 6 kuus, : : : 7 säitse, : : : 8 kattesja, : : : 9 üttesja, 0 nol, tähhendap, et mitte üttegi ei olle.

Neid nimmittedas ütši-tähhis ehk ütši-numbris. Kirjuta ütte neide seast tahwli päle, olgo 6, sis ta ei olle ennamb kui liht 6. Ent kui sa tõist temma taade kirjutat, ni kui 65, sis tõstetas 6 kümme kõrd ausambas ehk surembas, nink ei loeta mitte kuwweš, enge kuwwe-kümnes, ent temma affemel om 5 liht wiis: 65 loetas kuus kummend wiis. Panne weel nummer taade, olgo 0, ni, kui 650, siis saap 6 jälle kümme kõrd suurembas nink loetas kuus sadda; wiis nisammuti, nink loetas wiis kummend; ent liht numbride affemel saiap 0 se om: ei üttegi; sis loetas 650 kuus sadda wiis kummend. Panne nüüd weel 9 taade: 6509, tõsta 6, 5 nink 0 kümme kõrd surembas nink loe: kuus tuhhat wiis sadda üttesja. Nida wõit sinna weel numbrid taade panna, ni kui tõine lehhekülge näüdap.

Millioni wäärt.	Saa tuhhandide wäärt.	Kümne tuhhandide w.	Tuhhandide wäärt.	Saa wäärt.	Kümne wäärt.	Ütsi-nummer.	
						6	Kuus.
						6 5	Kuus kummend wiis.
				6	5	0	Kuus sadda wiis kummend.
		6	5	0	9	1	Kuus tuhhat wiis sadda üttesfa.
							Kuus kummend wiis tuhhat üttesfa kummend üts.
	6	5	0	9	1	4	Kuus sadda wiis kummend tuhhat üttesfa sadda nelli tõistkummend.
6	5	0	9	1	4	8	Kuus millionit wiis sadda üttesfa tuhhat, üts sadda nelli kummend kattesfa.
1	0	0	2	0	3	0	Üts million kats tuhhat ja kolm kummend.
	5	7	9	0	0	0	Wiis sadda säitse kummend üttesfa tuhhat.
5	0	6	0	1	0	7	Wiis millionit kuus kummend tuhhat üts sadda säitse.
			3	3	4	4	Kolm tuhhat kolm sadda nelli kummend nelli.

L o e:

Arwamise märgi.

- + (Plus) mannuarwamise märk; $7 + 2$ tähhendap: säitsmele arwa mannu kats.
- (Minus) mahhaarwamise ehk ärrawõtmise märk; $7 - 2$ tähhendap säitsmest ärra kats.
- × kaswatamise märk; 7×2 tähhendap: säitse kõrd kats.
- : jaggamise märk; $7 : 2$ tähhendap: säitse jaetago kätte jalko.
- = üttele furuse märk; $7 + 2 = 9$ tähhendap: 7 ninä 2 om 9.

Üts förd üts.

1 × 1 = 1	5 × 1 = 5	8 × 1 = 8
2 × 1 = 2	5 × 2 = 10	8 × 2 = 16
2 × 2 = 4	5 × 3 = 15	8 × 3 = 24
2 × 3 = 6	5 × 4 = 20	8 × 4 = 32
2 × 4 = 8	5 × 5 = 25	8 × 5 = 40
2 × 5 = 10	5 × 6 = 30	8 × 6 = 48
2 × 6 = 12	5 × 7 = 35	8 × 7 = 56
2 × 7 = 14	5 × 8 = 40	8 × 8 = 64
2 × 8 = 16	5 × 9 = 45	8 × 9 = 72
2 × 9 = 18	5 × 10 = 50	8 × 10 = 80
2 × 10 = 20	6 × 1 = 6	9 × 1 = 9
3 × 1 = 3	6 × 2 = 12	9 × 2 = 18
3 × 2 = 6	6 × 3 = 18	9 × 3 = 27
3 × 3 = 9	6 × 4 = 24	9 × 4 = 36
3 × 4 = 12	6 × 5 = 30	9 × 5 = 45
3 × 5 = 15	6 × 6 = 36	9 × 6 = 54
3 × 6 = 18	6 × 7 = 42	9 × 7 = 63
3 × 7 = 21	6 × 8 = 48	9 × 8 = 72
3 × 8 = 24	6 × 9 = 54	9 × 9 = 81
3 × 9 = 27	6 × 10 = 60	9 × 10 = 90
3 × 10 = 30	7 × 1 = 7	10 × 1 = 10
4 × 1 = 4	7 × 2 = 14	10 × 2 = 20
4 × 2 = 8	7 × 3 = 21	10 × 3 = 30
4 × 3 = 12	7 × 4 = 28	10 × 4 = 40
4 × 4 = 16	7 × 5 = 35	10 × 5 = 50
4 × 5 = 20	7 × 6 = 42	10 × 6 = 60
4 × 6 = 24	7 × 7 = 49	10 × 7 = 70
4 × 7 = 28	7 × 8 = 56	10 × 8 = 80
4 × 8 = 32	7 × 9 = 63	10 × 9 = 90
4 × 9 = 36	7 × 10 = 70	10 × 10 = 100
4 × 10 = 40		

10 × 100 = 1,000.

10 × 1,000 = 10,000.

100 × 100 = 10,000.

1,000 × 1,000 = 1,000,000 = Million.

1'000,000 × 1'000,000 = 1"000,000'000,000 = Billion.

Lutteruse
wäikene katekismus

ehk

Kristliko oppuse wiis pätükki.

Eddimäne pätük.

Jummala kümme käsku.

Eddimäne käsk.

Minna olle Issand sinno Jummal; sinnul ei pea mitte muid jummalid ollema Minno een.

Mes se om?

Meie peame Jummalat ülle kõige asja pelgama, armastama ning uskma (ehk Temma päle lootma).

Teine käsk.

Sinna ei pea mitte Issanda omma Jum-
mala nimme kurjaste pruukma; sest Jummal
ei tahha sedda mitte nuhtlemata jätta, kes
Temma nimme kurjaste prugip.

Mes se om?

Meie peame Jummalat pelgama ning armas-
tama, et meie Temma nimme man ei wannu, ei

nea, ei nõia, ei wõlfi, ei ka petta, enge peame Tedda kõigen häddan appi hõikama, pallema, kitma nink tennama.

Kolmas käsk.

Sinna peat pühhapäiwa pühhendama.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama nink armastama, et meie juttust nink Summala sõnna ärra ei põlle, enge peame sedda pühhas piddama, häälele kuulma nink opma.

Neljäs käsk.

Sinna peat omma esä nink omma emma awwustama, et sinno kässi häste käüs nink sinna kawwa ellas ma pääl.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama nink armastama, et meie ommi wannembid uink essandid ärra ei põlle ei ka wihhasta, enge peame neid awwustama, neid orjama, neide sõnna wõtma ja neid armsas nink ausas piddama.

Wies käsk.

Sinna ei pea mitte ärratapma.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama nink armastama, et meie omma lähhembra ihhule üttegi kahju ei ka wilka ei te, enge peame tedda awwitama nink eddesi saatma kõigen ihhulikun häddan.

Ruumes käsk.

Sinna ei pea mitte abbiello rikma.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie puhtaste ning ausaste ellame sõnnan ning töön, ja et eggauits omma abbikasa peap armastama ning arvuustama.

Säitsmes käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie omma lähhembra rahha wai hääd ei wõtta, ei ka kawwala kauba wai ostmisega henda kätte ei sada, enge peame tedda arwitama temma hääd ning pätoidust kaswatada ning hoita.

Rattesas käsk.

Sinna ei pea mitte kawwalat tunnistust andma omma lähhembra wasta.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie omma lähhembra päle kawwalal kombel ei wõlfi, tedda ei petta, keelt temma päle ei pessa, ei ka kurja kõnnet ei tõsta; enge meie peame tedda wabbandama, hääd temmast kõnnelema ning kõik asju hä pole käändma.

Uttesjas käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba maija.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie kawwalusega omma lähhemba perrandust wai maija hendale ei püüwa, ei ka üttegi õiguse tähhe al henda kätte ei sada, enge peame tedda awwitama, et temma sedda wõis pitta ning se manu jada.

Rümmes käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhemba naist, sullast, näüdsikut, tööbrast, ehk kõik, mes temma perrast om.

Mes se om?

Meie peame Summalat pelgama ning armastama, et meie omma lähhemba naist, perret ning tööbrast henda pole ei kisser, ei ka temmast ärra ei sada; enge peame neid mannitsema, et nemma jäwa ning teggewa, mes neil sünnis.

Mes ütlep nüüd Summal kõigist neist sinnatsist kässast?

Temma ütlep nida:

Minna se Issand sinno Summal olle, wäkkew, wiyhane Summal, kes neide päle, kea Minno wiškawa, wannembide pattu koddu otsip laste päle kolmanda ning neljanda põlweni; ent

neile, lea Minno armastawa nink Minno käska piddawa, te Minna hääd tuhhanda põlweni.

Mes se om?

Summal ähwardap nuhhelda kõiki, lea neistfinnatsist kässast ülleastwa; seperrast peame Lemma wihha pelgama nink ei pea mitte nisugguste käska wasta teggema. Ent Lemma towotap armo nink kõik hääd kõigile, lea Lemma käska piddawa; seperrast peame Tedda ka armastama, temma päle lootma nink hääl meel Lemma käska perra teggema.

Toine pätük.

Pühha risti usk.

Eddimäne tük. Lomisest.

Minna ussu Jummalala, se Eessa, kõigewäg-gewa taiwa- nink ma-Loja siäse.

Mes se om?

Minna ussu, et Summal minno kõiki loodasjugo om lonu, mulle andnu ihho nink henge, filmi, kõrwu nink kõik luulikmid, meelt nink mõistust, ja weel üllespeap; päle se rõiwid nink kängi, söki uink joki, maija nink kotta, naist nink last, põldu, tõprid nink kõik hääd, kõige ihho- nink ello-tarwiduse nink pätoidusega rikkalikult nink eggapäiw õnnistap, kõige hädda eest kaidjap ja kõige kurja eest hoiap nink paimendap. Nink sedda kõik teep Lemma selgest essalikust nink jummalikust armust nink heldusest, ehk

ma kül sedda ärra ei olle teninu, ei ka se wäart ei olle. Se kõige eest olle minna jälle wõlgo, Tedda temada nink kitta, orjada nink kuulda. Se om tõttelikult tõisi.

Tõine tül. Ärralunnastamisest.

Nink minna ussu Jesuse Kristuse Summala ainofündinu Poja, meie Issanda sisse, kes om sadu Pühast Waimust, sündinu neitsist Mariast, kannatanu Pontsiuse Pilatuse al, risti päle podu, ärrakoolnu, mahamattetu, allalännu pörgohanda, kolmandal päiwal üllestõsnu koolnuist, ülleslännu taiwate, istup Summala, se kõigewäggewa Essa, hääl kael, säält saap Temma tullesma kohhut mõistma ellawide nink koolnuide päle.

Mes se om?

Minna ussu, et Jesus Kristus, tõisine Summal, Essast iggawest sündinu, nink ka tõisine innemine, neitsist Mariast sündinu, om minno Issand, kes minno ärrakaddonut nink ärrasunnitut innemist om lunnastanu, ärraostnu nink ärrapästnu, kõigest patust, surmast nink kurradi wäest, ei mitte kulla ei ka hõppega, enge omma pühha kalli werrega, nink omma süüta kannatamise nink surmaga, et minna Temma omma olles, nink Temma rigin Temma al ellas nink Tedda orjas iggawetsen õigusen, weggausen nink õnjusen, õtse nida, kui Temma om üllestõsnu surmast, ellap nink wallitsep iggawes. Se om tõttelikult tõisi.

Kolmas tük. Pühendamisest.

Minna ussu Pühha Waimo sisse, ütte pühha kristlikko kirrikut, pühhide koggodust, pattuandisandmist, lihha üllestõffemist nink iggawest ello. Amen.

Mes se om?

Minna ussu, et minna ei wõi mitte ommast melest ei ka wäest Jesuse Kristuse omma Issanda sisse usku, ehk Temma mannu sada; enge Pühha Waim om minno armooppuse läbbi kutsnu, omme andidega walgustanu, õigen ussun pühhendanu nink üllespidanu; õtse nida kui Temma koggona kristlikko koggodust ma pääl kutsup, koggup, walgustap, pühhendap nink Jesuse Kristuse man peap õigen ainun, ussun; sen kristlikun koggodusen annap Temma mulle nink kõigile uskijale eggapäiw kõik pattu rikkalikult andis nink jaap wiimisel päiwal minno nink kõik koolnuid üllesärratama nink mulle kõiki uskijodega Kristusen iggawest ello andma. Se om tõttelikult tõisi.

Kolmas pätk.

Pühha Gessa-meie palwus.

Meie Gessa, kes Sinna ollet taiwan. Pühhendedus sago Sinno nimmi. Sinno riik tulgo. Sinno tahtmine sündko, kui taiwan, nida ka

ma pääl. Meie päivalikko leiba anna meile
täamba. Nink anna meile andis meie süda,
nida kui meie andis anname ommile süüdläisile.
Nink ärra sada meid mitte kirsatuse sisse; enge
pästa meid ärra kirsast. Sest Sinno perralt
om riik nink wäggi nink awwustus iggawetses
ajas. Amen.

Allustuse sõnna.

Meije Eessa, kes Sinna ollet taiwan.

Mes se om?

Summal tahhap meid sega hälitseda, et meie
wöttasse usku, Sedda meie õige Eessa ollewat nink
meid Temma õige latse, et meie julgede nink kõige
lotusega Sedda pallesse, ni kui armsa latse omma
armsat eessa pallewa.

Eddimäne palwe.

Pühhendedus sago Sinno nimmi.

Mes se om?

Summala nimmi om kül essi hendast pühha;
ent meie palleme sensinnatsen palwen, et temma ka
meie man pühhas saas.

Kuis se sünnip?

Kui Summala sõnna selgede nink puhtaste
oppetedas nink meie ka pühhalikult kui Summala
latse se perra ellame. Sedda awwita meil, armas
Eessa taiwan! Ent kes tõiste oppetap nink ellap, kui
Summala sõnna oppetap, se ei pühhenda mitte meie

sean Summala nimme. See cest hoia meid, armas taiwane Ešša!

Ivine palwe.

Sinno riik tulgo.

Mes se om?

Summala riik tullep kül ilma meie palweta ešši hendast; ent meie palleme sensinnatsen palwen, et ta ka meie mannu tules.

Kuis se sünnip?

Kui taiwane Ešša meile omma Pühha Waimo annap, et meie Temma pühha šonna Temma armo läbbi ussume nink jummalikult ellame, siin ajalikult nink sääl iggawes.

Kolmas palwe.

Sinno tahtmine sündko, kui taiwan, nida ka ma pääl.

Mes se om?

Summala hä, armoline tahtmine sünnip kül ilma meie palweta; ent meie palleme sensinnatsen palwen, et temma ka meie man sünnis.

Kuis se sünnip?

Kui Summal šöik kurja nõwwo nink tahtmist häetap nink sedda kelap, mes meil ei tahha laske Summala nimme pühhendada, ei ka Temma riigil tulla: ni kui om kurradi, se ilma nink meie lihha tahtmine; enge kinnitap nink peap meid kangede omman šonnan nink ussun meie otsani. Se om Temma armoline nink hä tahtmine.

Meljas palwe.

Meie päivalikko leiba anna meile täämba.

Mes se om?

Summal annap päivalikko leiba ka kül ilma meie palweta kõigile kurje innemisile; ent meie palleme sensinnatsen palwen, et temma meil sedda lasses tunda, nink tennoga meie päivalikko leiba wasta wõtta.

Mes om päivalik leib?

Kõik, mes ihho toiduses nink üllespiddamises tarwis om, ni kui om: söök, jook, rõiwa, kängitse, hone nink maja, põld, tõpra, rahha, hä, wagga abbikaas, waa latse, wagga perre, waa nink usutawa üllemba, hä wallitus, hä ilm, rahho, terwus, karristus, au, hä sõbra, usutawa küllalise, nink muido nisuggust.

Wies palwe.

Nink anna meile andis meie süda, nida kui meie andis anname ommile süüdläisile.

Mes se om?

Meie palleme sensinnatsen palwen, et Etsa taiwan ei tahhas mitte meie pattu päle kaeda, ei ka neide perrast meie pallemist meile keelda; sest meie ei olle mitte se wäärt, mes meie palleme, ei olle sedda ka mitte ärrateninu; enge Temma tahhas meile kõik selgest armust anda; sest meie teme eggapäiw paljo pattu nink tenime selget nuhtlust. Sis tahhame meie ka kül jälle sõamest andis-anda nink hääl meel hääd tetta neile, kea meie wasta patwa.

Kutwes palwe.

Nink ärra sada meid mitte kiusatuse sisse.

Summal ei kiusa kül keddagi; ent meie palleme sensinnatsen palwen, et meid Summal tahhas hoita nink üllespitta, et meid kurrat, ilm nink meie lihha ärra ei petta ei ka hukkota umbussu, mele heitmise ja mu sure häü nink pattu sisse; ja kui meid sega peas kiusatama, et meie siski wõisje ärra wäärda nink wõimust sada.

Säitsmes palwe.

Enge pästa meid ärra kurjast.

Mes se om?

Meie palleme sensinnatsen palwen õtse kui ütte puhhuga, et meid Essa taiwan kõigesuggutsest kahjust ihho nink henge, warra nink awwo polest tahhas ärrapästa, ja wimate, kui meie tunnifene tullep, meile õnsat otsa anda nink meid armoga sestinnatsest hädda orrust henda mannu taiwate wõtta.

Lõppetuse sõnna.

Sest sinno perralt om riik nink wäggi nink awwustus iggawetse ajas. Amen.

Mes om Amen?

Et minna pea kindma ollema, et nisuggutse palwe omma Essal taiwan wastawõtliko nink kuultu; sest Temma essi om meil käsnu nidade pallelda nink towotanu meid kuulda. Amen, Amen se om: Ja, ja, nida peap sündima.

Neljas pätük.

Pühha ristmise sakrament.

Eddimält: Mes om ristmine?

Ristmine ei olle mitte paljas wessi, enge om wessi, Jummalä kässun säetu nink Jummalä sõnnaga ühhendedu.

Kuis sis se Jummalä sõnna kääp?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütlep Matteuse ramatun wimatsen pätükkin: Minge nink tekke jüngris kõik pagganid neid risten Etsja, Poja nink Pühha Waimo nimmel.

Lõiselt: Mes annap ehk sadap ristmine?

Temma sadap pattu andisandmist, pästap ärra surmast nink kurradist ja annap iggawest õusust kõigile, lea sedda uskwa, ni kui Jummalä sõnna nink towotus ütlep.

Mes om sesamma Jummalä sõnna nink towotus?

Kui meie Issand Jesus Kristus ütlep Markuse ramatun wimatsen pätükkin: Kes ussup nink ristitas se saap õnsas, ent kes ei ussu, se saap ärrasunnitus.

Kolmandalt: Kuis wessi ni suri asju wõip tetta?

Wessi ei te sedda tõttelikult mitte, enge se Jummalä sõnna, mes weega nink wee man om, nink usk, mes sedda Jummalä sõnna ween ussup. Eest ilma Jummalä sõnnata om wessi

paljas wessi, nink ei olle mitte ristmine; ent Summala sõnnaga om temma ristmine, se om, ello=wessi täüs armo nink wastse sündimise mõskmine Pühhan Waimun, nida kui pühha Paulus ütlep Tituse ramatun kolmandan pätüffin:

Summal Essa teep meid omma hales- tuse perra õnsas jälle sündimise mõskmise nink Pühha Waimo wastses teggemise läbbi, kedda temma rikkalikult meie päle om wäljakallanu Jesuse Kristuse meie Õnnisteggija läbbi, et meie, Temma armust õiges tettu, iggawetse ello perran- dajis saasse lootuse perra. Se om töttelik sõnna.

Reljandalt: Mes sis nisuggune weega ristmine tähhendap?

Temma tähhendap, et wanna Adam meie sissen eggapäiwatse kahhitsemise nink pattust käändmise läbbi peap ärraupputetama nink ärrakoolma kõige pattu nink kurja himmoga, nink peap egga päiw jälle ette tulles nink ülles tõusma wastne innemine, kes õigusen nink puhtusen Summala een iggawes ellap.

Kos se kirjotet om?

Pühha Paulus Roma rahwale kuwwendan pä- tüffin ütlep: Meie olleme Kristusega mahamattetu ristmise läbbi surma sisse, et õtse kui Kristus om üllesärratedu koolnuist Essa arwustuse läbbi, nida peame ka meie wastsen ellun kääma.

Wies pätük.

Pühha altari sakrament.

Mes om altari sakrament?

Se om meie Issanda Jესuse Kristuse töttelik töisine ihho nink werri, leiwa nink wina al meile ristirahwale süwwa nink juwwa Kristusest effi säetu.

Kos se kirjotet om?

Nida kirjotawa pühha ewangelisti Matteus, Markus, Lukas nink pühha apostel Paulus: Meie Issand Jesus Kristus, sel ööl, kui Temma ärraanti, wõt Temma leiwa, tennas nink murs nink and ommile jüngrile nink üttel: Wõtke, söge, se om Minno ihho, mes teie eest andas. Sedda tekke Minno mäletuses. Selsammal kombel wõt Temma ka karrika perran äddango-söömaiga, tennas, and neile nink üttel: Wõtke nink joge köik se sissest; sесinnane karrik om wastne lepping Minno werren, mes teie nink paljude eest ärrawalletas pattuandisandmises. Sedda tekke, ni saggede, kui teie sedda jote, Minno mäletuses.

Mes atwitap nisuggune sömine nink jomine?

Sedda näütwa meile nesinnatse sönna: „Teie eest ärra antu nink ärra walletu pattuandisandmises;“ se om, et meile sakramentin pattuandisandmine, ello nink önsus neide sönnu läbbi andas, sest kon pattuandisandmine om, sääl om ka ello nink önsus.

Kuis wõip ihholik sõmine nink jomine ni suri asju tetta?

Sõmine nink jomine ei te sedda tõttelikult mitte, enge ne sõnna, mes nida käuwa: „Teie eest ärraantu nink ärrawalletu pattuandisandmises.“ Ne sõnna omma se ihholiko sõmise nink jomise man kui päässi pühhan sakramentin, nink kes neidsammu sõnnu ussup, sel om, mes neuwa ütleva nink towotawa, se om pattuandisandmine.

Kes sis pühha altari sakramenti tullulikult wastawõttap?

Paastma nink ihholikult henda walmistama om kül kaunis wäljastpiddine walmistamine. Ent se om õige ausa nink walmistedu, kes neid sõnnu ussup: „Teie eest ärraantu nink ärrawalletu pattuandisandmises.“ Ent, kes neid sõnnu ei ussu, ehk neist katsite mõtlep, se om umbusklik nink ei olle mitte õigede walmistedu, sest se sõnna „Teie eest“ püwwap selgid usflikke sõamid.

Jummala rigi wõtme piddamisest.

Mes omma Jummala rigi wõtme?

Jummala rigi wõtme omma se wõimus, mes meie Issand Jesus Kristus ma pääl armooppuse kulutamise sisse om säädnu, neile pattatsile, kea pattust kändwa, pattu andisanda, ent neile, kea pattust ei kána, pattu kinnitada, nida kui Kristuse sõnna tunnistawa.

Kuis sis Jesus Kristus ütlep?

Nida ütlep Temma Jani ramatun 25 pätükkin: Ötse kui Esja Munno om lähhätanu, nida lähhätä

Minna teid ka. Wõtke Pühha Waimo. Kellele teie pattu andisannate, neile omma nemma andisantu, nink kellele teie pattu kinnitate, neile omma nemma kinnitedu.

Mes tullu saatwa nesiinatse wõtme?

Sedda näütwa meile ne sõnna: „Kellele teie pattu andisannate, neile omma nemma andisantu.“ Se om: et uskijale Kristuse nimmel pattuandisandmine, mes Temma omma werre nink surma läbbi neile om saatnu, kulutedas nink kinnitedas, et neide usk kindmambas lääs, neide sõame teedmine saas kinnitedus nink waigistedus. Sest ussuga tullep rahho sõame sisse, kui pat andis om antu.

Kuis innemine wõip pattu andisanda?

Innemine ei te sedda töttelikult mitte kui innemine essi hendast, enge ammeti wõimusest Issanda Kristuse kässu päle, nida kui ne sõnna tunnistawa: „Kellele teie pattu andisannate, neile omma nemma andisantu; wõtke Pühha Waimo.“ Sest õtse kui Innemise Pojal ma pääl wõimus om, pattu andisanda, nida om Temma seddasamma wõimust juttuse ammeti sisse säadnu, kui Temma ütlep: „Õtse kui Essa Minno om lähhätanu, nida lähhätä Minna teid ka. Jan. 20, 21; nink Luk. 10, 16: Kes teid kulep, se kulep Minno.“

Kellele peap sis pattu andisantama?

Neile, kea tõisitsen kahhitsemisisen omma pattu üllestunnistawa nink allandliko uskliko sõamega armo nink rõmustamist Jesuse Kristuse perrast paslewa. Nida kui Issand Kristus luwallutsele ütlep Matt. 9, 2:

Olle rõõmsa, poig, sinno pattu omma sulle andis-
antu; nink pattukahhitseja naisele Luk. 7, 48, 50:
Sinno pattu omma sulle andisantu; sinno usk om
sinno arwitanu; minne rahhoga."

Kellele pe p sis pattu kinnitetama?

Kõigile umbuskjile nink neile, kea pattust ei
käna, kea wallatul kombel pattu sisse jäwa ellama,
nink kõik kristlikko mannitsust ärä põlgwa. Nida
kui meie Issand Jesus Kristus oppetap Matt. 18, 15:
Kui sinno welli sinno wasta pattu teep, sis minne
nink nomi tedda henda nink temma waihel ütfinda.
Kui temma sinno kulep, sis ollet sinna welle wõitnu.
Ent kui temma ei kule, sis wõtta weel ütte ehk kätte
hendaga, et kõik assi saijas kätte ehk kolme tunnistaja
suun. Ent kui temma neid ei kule, sis üttele sedda
koggodusele. Ent kui temma ka koggodust ei kule,
sis pea tedda kui pagganat nink müütuiikko.

Pattal Käämises.

Mes om: Pattal kääma?

Omna pattu Summalale nink temma affemel
kirrikooppetajale üllestunnistama.

Mitto tükki sis pattalkäämise man peap ollema?

Kats tükki: 1) Et innemine omna pattu ülles-
tunnistap. 2) Et temma sedda pattuandisandmist
kirrikooppetaja käest nida wastawõttap nink ussup,
õise kui olles temma sedda Summala käest kuulnu
nink sanu, ja mitte sest katsite ei wõtle, enge kind-
maste ussup, et pattu se läbbi omna andisantu
taiwan Summala een.

Märatsid patta jis peap üllestunnistetama?

Summala een peap innemine henda kõigist pattast süüdlases tunnistama, ka neist, mes meie ei tunne, nida kui meie Eessa-meie palwusen teme. Ent kirjiko-oppetaja een peame ennegi neid patta üllestunnistama, mes meie tiame nink omman sõamen tunneme.

Mesuggutse pattu ne omma?

Siin peat sinna omma ellosaijuse päle kaema Summala kümne kassu perra, kas sa ollet essa, omma, poig, tüttar, essand, emmand, fullane, näütsik: kas sa ollet olnu sõnnawõtlik, ussutaw ja ussin; kas sa kellelegi ollet kurja tennu sõnna ehk töga; kas sa ollet warrastanu, holetu olnu, middagi hukka saatnu, kahjo tennu.

Ütle mulle lühhidält, kuis minna pattal-käümisel omma pattu pea üllestunnistama?

Nida wõit sinna kirjiko-oppetaja wasta ütelda: Awwolik kirjiko-oppetaja, minna palle teid, wõtke minno pattutunnistust kuulda nink mulle Summala perrast andisandmist kulutada.

Minna waine pattane tunnista ülles Summalale nink teile, et minna olle rasfedaste mõtte, sõnna nink töga pattu tennu, ja sega Summala wihha nink nuhtlust ärrateninu. Ent minna kahhitse omma pattu kõigest sõamest nink palle neid andis Kristuse perrast, kes minno pattu eest om ärrakoolnu. Minna tahha eddespäidi henda parrandada. Armas Summal, anna mulle se tarwis omma Pühha Waimol!

Se päle ütelgo kirjiko-oppetaja: Summal olgo sulle armolik nink kinnitago sinno usku! Amen.

Nink weel:

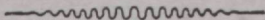
Kas sinna ka ussut, et minno andisandmine ka
Summala andisandmine om?

Ja, minna ussu.

Sis üttelgo temma:

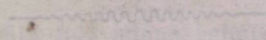
Mi kui sinna ussut, nida sündko sulle. Nink
minna, meie Issanda Jesuse Kristuse kassu päle,
anna sulle andis sinno pattu Eesa nink Poja nink
Pühha Waimo nimmel. Amen. Minne rahhoga.

Amen!

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text, appearing to be a letter or document. The text is mirrored and difficult to decipher.

Second section of handwritten text, continuing the document's content.

9130
77

